

In maart 2018, werden er vragen gesteld met betrekking tot Dossier 2 van de ITEM Grenseffectenrapportage 2017.

Naar aanleiding daarvan willen we graag een publieke terugkoppeling doen aangezien ITEM zich kan voorstellen dat deze vragen ook bij andere mensen leven. De gestelde vragen, en de antwoorden daarop volgen in dit document.

De vraagstelling richtte zich op bijlage 1.3 ‘*Scenario 3: alleenstaande eenverdiener*’ van Dossier 2. Belastingverdrag Nederland-Duitsland van de ITEM Grenseffectrapportage 2017¹, welke ziet op de Nederlandse grenswerknemer (alleenstaande eenverdiener woonachtig in Nederland en werkzaam in Duitsland).

1. Voor iemand die in Nederland woont en in Duitsland werkt is sprake van Soc. zek. niet aftrekbaar in NL. Wat is dit precies, aan welke voorwaarden moet men voldoen om hiervoor in aanmerking te komen en wat moet men doen om het van toepassing zijnde bedrag ook daadwerkelijk te verkrijgen?

Allereerst dient te worden opgemerkt dat een positief bedrag onder ‘Soc. zek. niet aftrekbaar in NL’ zich slechts voordoet bij een Nederlandse grenswerknemer. Bij de Nederlandse werknemer, de Duitse werknemer of de Duitse grenswerknemer is dit niet het geval (i.e. bedraagt 0). Een in Nederland woonachtige werknemer die in Duitsland werkzaam is, valt in zijn werkstaat Duitsland onder de sociale verzekeringsplicht.²

Voor de calculaties die wij hebben uitgevoerd, zijn de volgende sociale verzekeringen in Duitsland in acht genomen: ‘Krankenversicherung’, ‘Pflegeversicherung’, ‘Rentenversicherung’ en ‘Arbeitslosenversicherung’. Een Nederlandse grenswerknemer is de premies voor deze sociale verzekeringen in Duitsland verschuldigd. Deze premies zijn niet geheel aftrekbaar in Nederland en leiden daarmee tot een hoger belastbaar inkomen in box 1 en per saldo een hogere inkomstenbelasting in Nederland. Aangezien de Nederlandse grenswerknemer geen inkomstenbelasting in Nederland is verschuldigd, is het effect van deze verhoging van het belastbaar inkomen, in dit geval, echter nihil. De invloed hiervan op de berekening van het verschil tussen bruto en netto inkomen komt in vraag 3 aan bod.

Van ‘daadwerkelijk verkrijgen’ van dit bedrag is dan ook geen sprake.

¹ Digitaal te raadplegen via

https://www.maastrichtuniversity.nl/sites/default/files/item_1/item_grenseffectenrapportage_2017_dossier2_belastingverdrag_nederland-duitsland.pdf.

² Ex. art. 11, lid 3, sub a Verordening (EG) Nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels.

2. Verder is er sprake van Compensatiereg. Hiervoor ook de vragen wat is dit precies, aan welke voorwaarden moet men voldoen om hiervoor in aanmerking te komen en wat moet men doen om het van toepassing zijnde bedrag ook daadwerkelijk te verkrijgen?

In beginsel zal iemand die in Nederland woont en in Duitsland werkt, in Duitsland belastingplichtig zijn voor zijn inkomen uit arbeid.³ In een dergelijke situatie is de Nederlandse grenswerknemer ook geen premie volksverzekeringen in Nederland verschuldigd aangezien hij in Duitsland, zijnde de werkstaat, sociaal verzekerd is.⁴

Aangezien hierdoor in beginsel in Nederland geen belasting verschuldigd is, kunnen deze grenswerknemers, in beginsel, geen aftrekposten (bv. persoonsgebonden aftrek) in aftrek brengen en missen hierdoor een teruggaaf inkomstenbelasting en premie volksverzekeringen.⁵ Hierdoor kan zich de situatie voordoen dat de Nederlandse grenswerknemer meer belasting verschuldigd is dan wanneer hij in Nederland zou werken. Hij is dus meer belasting verschuldigd dan zijn buurman in Nederland die in Nederland werkt en aldaar belastingplichtig is. De compensatieregeling moet bijdragen om de gelijkheid met de buurman te bewerkstelligen. Op grond van deze compensatieregeling heeft de Nederlandse grenswerknemer recht op een vermindering van belasting.

De voorwaarden voor toepassing van de compensatieregeling zijn als volgt⁶:

- a. Het betreft een natuurlijke persoon die inwoner is van Nederland;
- b. deze inwoner van Nederland verkrijgt inkomen, beloningen of voordelen uit de Bondsrepubliek Duitsland;
- c. dit in Duitsland verkregen inkomen, deze beloningen of voordelen mogen volgens de artikelen 14, 15, 16 en het eerste lid van artikel 18 van het belastingverdrag in de Bondsrepubliek Duitsland worden belast.

Deze compensatieregeling geldt dus voor de Nederlandse grenswerknemer met inkomen uit Duitsland en is neergelegd in art. XII van het protocol bij het verdrag. Deze compensatie betreft een vermindering op de in Nederland te betalen belasting en wordt dan ook door Nederland verstrekt.

De compensatie wordt als volgt berekend⁷:

³ Ex. art. 14, lid 1 van het Belastingverdrag Nederland-Duitsland.

⁴ Ex. art. 11, lid 3, sub a Verordening (EG) Nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels.

⁵ Dit geldt althans voor de Nederlandse zijde. In Duitsland kunnen deze aftrekposten wellicht geldend worden gemaakt door middel van een beroep op de Schumacker-doctrine.

⁶ Ontleend aan art. XII van het Protocol bij het Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Bondsrepubliek Duitsland.

Totaalbedrag aan in Duitsland verschuldigde belasting
+ de eventueel in Nederland verschuldigde belasting en premies volksverzekeringen of daarmee vergelijkbare bijdragen en premies die op grond van de Duitse regelgeving inzake sociale zekerheid verschuldigd zijn ⁸
- Nederlandse belasting en premies volksverzekeringen die verschuldigd zouden zijn, indien het looninkomen, afkomstig zou zijn geweest uit Nederland en Nederland ter zake van dat inkomen, die beloningen of die voordelen belastingen en premies volksverzekeringen zou hebben geheven
= een eventueel positief verschil bedraagt de compensatie

De compensatie leidt tot een teruggaaf voor zover de Duitse belasting hoger is dan de belasting die de Nederlandse grenswerknemer in Nederland zou hebben moeten betalen indien hij in Nederland werkzaam zou zijn geweest (i.e. hypothetisch geval). Anderzijds, indien de Duitse belasting lager is dan de Nederlandse belasting bedraagt de compensatie nul.

De compensatieregeling kan door de Nederlandse grenswerknemer worden aangevraagd in de aangifte inkomstenbelasting.⁹ Heeft de grenswerknemer recht op een teruggaaf, dan wordt deze teruggaaf verwerkt in de definitieve aanslag en niet in de voorlopige aanslag.

Vraagt de grenswerknemer in zijn aangifte inkomstenbelasting niet om de compensatieregeling en is deze niet bij de eventuele fiscale partner in mindering gebracht, dan geldt voor hem automatisch een doorschuifregeling.¹⁰

3. Als ik het in de tabel genoemde Bruto salaris verminder met Soc. zek. DL, IB in DL en Hyp. Rente aftrek en vermeerder met Soc. zek. niet aftrekbaar in NL en Compensatiereg. kom ik niet uit op Netto inkomen. Hoe is dit verschil te verklaren?

Deze vraag betreft de volgende uitsnede uit de tabel in bijlage 1.3 van de grenseffectenrapportage, i.e. Nederlandse grenswerknemer (alleenstaande eenverdiener woonachtig in Nederland en werkzaam in Duitsland).

⁷ Zie voor een rekenvoorbeeld:

https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/priv/internationaal/verdragen/het_nieuwe_belastingverdrag_tussen_nederland_en_duitsland/compensatieregeling/.

⁸ Deze vergelijkbaarheid van Duitse en Nederlandse sociale zekerheidspremies is nog steeds een obstakel voor de Nederlandse grenswerknemers. Op 15 juni 2016 is een bilaterale overeenkomst tussen Nederland en Duitsland gesloten waarin is bepaald dat geen enkele premie of bijdrage aan de Duitse sociale zekerheid vergelijkbaar wordt geacht met premies en bijdragen aan de Nederlandse sociale zekerheid (Staatscourant, Officiële uitgave van het Koninkrijk der Nederlanden, Nr. 31614, 15 juni 2016). Voor de Nederlandse grenswerknemers leidt dit besluit per saldo tot een lagere compensatie onder de compensatieregeling.

⁹ Ontleend aan:

https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/priv/internationaal/verdragen/het_nieuwe_belastingverdrag_tussen_nederland_en_duitsland/compensatieregeling/.

¹⁰ Voor een uitleg betreffende deze doorschuifregeling zie:

https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/priv/internationaal/verdragen/het_nieuwe_belastingverdrag_tussen_nederland_en_duitsland/compensatieregeling/.

Hoofdverdiener		
Bruto salaris	35.000	75.000
Soc. zek. DL	-7.271	-13.318
Soc. zek. niet aftrekbaar in NL	2.538	3.785
Belastbaar loon in NL	30.266	65.466
Hyp. rente aftrek	-7.500	-12.000
Belastbaar inkomen box 1	22.766	53.466
IB in NL	0	0
Soc. zek. NL	0	0
Tax credit NL	0	0
IB in DL	-5.189	-19.500
Compensatiereg.	2.094	1.222
Zvw NL	0	0
Zorgtoeslag NL	0	0
Netto inkomen	17.133	31.404

Als de volgorde wordt aangehouden zoals in de tabel, volgt uit de vermindering/vermeerderingen op het bruto salaris inderdaad niet het netto inkomen. Dit verschil vloeit voort uit 'Soc. zek. niet aftrekbaar in NL'. Dit bedrag van – in dit geval - € 2.538 respectievelijk € 3.785 wordt meegenomen in 'Belastbaar loon in NL'. Na aftrek van de hypotheekrente, vormt dit bedrag het 'Belastbaar inkomen box 1'. Op dit bedrag wordt het zogenoemde schrijventarief in art. 2.10 Wet inkomstenbelasting 2001 toegepast.

Hoewel 'Soc. zek. niet aftrekbaar in NL' dus leidt tot een verhoging van het belastbaar inkomen in box 1 – en in theorie per saldo de verschuldigde inkomstenbelasting in Nederland – leidt dit niet tot een lager netto inkomen aangezien in Nederland geen inkomstenbelasting is verschuldigd. Het belang van 'Soc. zek. niet aftrekbaar in NL' stopt, voor deze berekening in dit scenario, bij 'IB in NL' aangezien deze nul bedraagt. Bij de berekening van bruto naar netto kan 'Soc. zek. niet aftrekbaar in NL', voor dit geval, buiten beschouwing blijven. Als het bruto salaris wordt verminderd met 'Soc. Zek. DL', 'Hyp. Rente aftrek', 'IB in DL' en vermeerderd met 'Compensatiereg.' resulteert dit namelijk in het netto inkomen.

4. Is het ook mogelijk wanneer men in Nederland woont en in Duitsland werkt om in aanmerking te (blijven) komen voor Huurtoeslag en Zorgtoeslag en zo ja, wat moet men doen om deze ook daadwerkelijk te verkrijgen?

Ten aanzien van de huurtoeslag en de zorgtoeslag zijn verschillende regels van toepassing. In grensoverschrijdende situaties - zoals een persoon woonachtig in Nederland en werkzaam in Duitsland - is het mogelijk een huursubsidie te verkrijgen.¹¹ Indien deze persoon een huurtoeslag wenst te ontvangen, gelden ingevolge de Wet op de huurtoeslag dezelfde eisen als voor een

¹¹<https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/privetoelagen/huurtoeslag/huurtoeslag-2018/voorwaarden-2018/voorwaarden-huurtoeslag-2018> in bijzonder: 'Als u in het buitenland werkt, maar in Nederland woont, kunt u wél huurtoeslag krijgen. Dan gelden dezelfde voorwaarden als wanneer u in Nederland zou werken.'

persoon die zowel woont en als werkt in Nederland.¹² Het gerechtigd zijn tot huursubsidie is afgetopt door middel van een zogenoemd 'norminkomen'. Dit norminkomen voor de huursubsidie bedraagt:

- € 22.400 voor een alleenstaande.
- € 30.400 voor een huishouden bestaande uit meer dan één persoon.¹³

Verder geldt nog dat de maandelijkse huur niet meer mag bedragen dan € 710,68 ingeval de huurder ouder is dan 23 jaar.¹⁴ Nadere eisen ter verkrijging van een huursubsidie zijn:

- De huurder is 18 jaar of ouder.
- De huurder en de verhuurder hebben een huurcontract getekend.
- De huurder huurt een [zelfstandige woonruimte](#).
- De huurder betaalt de huur.
- De huurder, de eventuele toeslagpartner van de huurder en medebewoners staan bij de gemeente ingeschreven op het woonadres van de huurder.
- De huurder, de eventuele toeslagpartner van de huurder en medebewoners hebben de [Nederlandse nationaliteit of een geldige verblijfsvergunning](#).
- De huur, het (gezamenlijke) inkomen en het vermogen zijn niet te hoog.¹⁵

Hoe dichterbij het jaarlijkse inkomen van de huurder in de buurt komt van het norminkomen, hoe lager de uitbetaalde huursubsidie. Ten einde een indicatie van de te ontvangen huursubsidie te verkrijgen, heeft de Belastingdienst een rekenhulp ontwikkeld.¹⁶ Indien aan voornoemde eisen is voldaan, bestaat in beginsel recht op huurtoeslag.

Wat betreft de zorgtoeslag is de situatie anders. Een persoon die enkel in Duitsland werkt en in Nederland woont, is slechts dan gerechtigd tot zorgtoeslag indien deze persoon in Nederland is verzekerd en derhalve een Nederlandse zorgverzekering heeft. De van toepassing zijnde socialezekerheidswetgeving is bepaald door de Europese Verordening 883/2004 betreffende de coördinatie van sociale zekerheidssystemen.¹⁷ Dit is bevestigd op de website van de Belastingdienst; een Nederlandse zorgverzekering is vereist voor de verlening van de zorgtoeslag.¹⁸ Een mogelijkheid derhalve om een zorgtoeslag te verkrijgen, is het geval waarin de

¹² Wet op de huurtoeslag, zie in bijzonder artikel 7 van deze wet. Deze wet is te raadplegen via

<http://wetten.overheid.nl/BWBR0008659/2018-01-01>.

¹³ Zie art. 14 Wet op de huurtoeslag.

¹⁴ Zie art. 13 Wet op de huurtoeslag.

¹⁵ <https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/privetoelagen/huurtoeslag/huurtoeslag-2018/voorwaarden-2018/voorwaarden-huurtoeslag-2018>.

¹⁶ Zie voor deze rekenhulp <https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/nl/toelagen/content/hulpmiddel-proefberekening-toelagen>.

¹⁷ Verordening (EG) Nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels. Zie in bijzonder art. 11, lid 3, sub a van deze Verordening, welk artikel bepaalt dat voor degene die werkzaamheden al dan niet in loondienst verricht in een lidstaat, de wetgeving van die lidstaat geldt. Deze verordening geldt ook voor prestaties bij ziekte, zie hiervoor art. 3, lid 1, sub a. Een Nederlandse zorgverzekering eindigt overigens van rechtswege met ingang van de dag volgende op de dag waarop de verzekerde ten gevolge van wijziging van het werkgebied buiten het werkgebied van de zorgverzekeraar (in dit geval Nederland) komt te wonen, zie hiervoor art. 6, lid 1, sub b Zorgverzekeringswet, te raadplegen via http://wetten.overheid.nl/BWBR0018450/2018-01-01#Hoofdstuk1_Artikel1.

¹⁸ Zie hiervoor

https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/privetoelagen/zorgtoeslag/zorgtoeslag_2014/voorwaarden_2014/zorgtoeslag_als_u_in_het_buitenland_werkt, 'U woont in Nederland en werkt alleen in

persoon die in Nederland woont, tijdelijk uitgezonden wordt naar Duitsland in overeenstemming met art. 12 Verordening 883/2004¹⁹ en in het bezit is van een zogenoemd A1-formulier. Deze mogelijkheid bestaat ook wanneer een persoon in twee of meer landen werkt en een substantieel gedeelte van de werkzaamheden in zijn woonstaat verricht volgens art. 13 Verordening 883/2004. In praktijk wordt een 'substantieel aandeel' bepaald als minimaal 25% van de werktijd.²⁰ Ook thuiswerken wordt meegenomen bij het bepalen van de te toepasselijke socialezekerheidswetgeving. In praktijk betekent dit dat het zeer te adviseren is om bij werken in meerdere landen, ook wanneer het thuiswerken betreft, een A1-verklaring aan te vragen. Een A1-verklaring geeft Nederland, wanneer Nederland aangewezen wordt als lidstaat waarvan de socialezekerheidswetgeving van toepassing is, het recht de socialezekerheidspremies en premies zorgverzekering te heffen.

De algemene eisen voor het verkrijgen van de zorgtoeslag blijven van toepassing:

- De aanvrager is 18 jaar of ouder.
- De aanvrager heeft een Nederlandse zorgverzekering.
- Het (gezamenlijke) inkomen van de aanvrager is niet te hoog.
- De aanvrager heeft de Nederlandse nationaliteit of een geldige verblijfsvergunning.
- Het (gezamenlijke) vermogen van de aanvrager is niet te hoog²¹

Het maximale inkomen voor de zorgtoeslag is € 28.720 voor het jaar 2018.²²

5. Wat is uiteindelijk netto jaarinkomen, rekening houdend met alle aftrek- en bijtel posten voor iemand die in Nederland gehuurd woont en in Duitsland werkt met een bruto jaarloon van 23.650 Euro?

Een volledig antwoord op de vraag hoeveel het netto inkomen in dit geval bedraagt, is afhankelijk van een groot aantal factoren. Alleen al ten aanzien van de vraag welke fiscale aftrekposten in welke lidstaat en in welke mate in acht dienen te worden genomen, is een vraag welke afhangt van de feiten en omstandigheden van het geval.²³

Ten aanzien van dit geval kan echter worden geconcludeerd dat indien de persoon meer verdient dan het norminkomen, geen aanspraak bestaat op de huurtoeslag of zorgtoeslag.

het buitenland. U hebt dan geen Nederlandse zorgverzekering, maar bent in het buitenland verzekerd tegen ziektekosten. Daarom kunt u geen zorgtoeslag krijgen. Hebt u wel een Nederlandse zorgverzekering, dan kunt u zorgtoeslag krijgen als u aan de voorwaarden voldoet.

¹⁹ Verordening (EG) Nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels, zie ook Verordening (EG) nr. 987/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 tot vaststelling van de wijze van toepassing van Verordening (EG) nr. 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels, in bijzonder art. 14.

²⁰ Zie hiervoor https://www.svb.nl/int/nl/id/werkgevers/werken_meerdere_eu_landen/

²¹ <https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/privetoelagen/zorgtoeslag/zorgtoeslag-2018/voorwaarden-2018/voorwaarden-zorgtoeslag-2018>.

²² <https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/privetoelagen/zorgtoeslag/zorgtoeslag-2018/voorwaarden-2018/inkomen/de-hoogte-van-mijn-inkomen>.

²³ Hier wordt naar verwezen als de 'Schumacker-doctrine'.

Een algemene indicatie van het netto jaarinkomen kan worden gevonden in de berekeningen die ITEM in 2017 heeft gemaakt in de grenseffectenrapportage betreffende de grenswerkknemer die in Nederland woont en in Duitsland werkt (zie de tabel hieronder).

Nederlandse grenswerkknemer (woonachtig in Nederland en hoofdverdiener werkzaam in Duitsland)

Gegevens								
<i>Woonstaat</i>	NL	NL	NL	NL	NL	NL	NL	NL
<i>Werkstaat</i>	DL	DL	DL	DL	DL	DL	DL	DL
<i>G/NG/S</i>	G	G	NG	NG	G	G	NG	NG
<i>Kinderen</i>	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja
Hoofdverdiener								
<i>Bruto salaris</i>	35.000	35.000	35.000	35.000	75.000	75.000	75.000	75.000
<i>Soc. zek. DL</i>	-7.271	-7.184	-7.271	-7.184	-13.318	-13.188	-13.318	-13.188
<i>Soc. zek. niet aftrekbaar in NL</i>	2.538	2.363	2.538	2.363	3.785	3.524	3.785	3.524
<i>Belastbaar loon in NL</i>	30.266	30.179	30.266	30.179	65.466	65.336	65.466	65.336
<i>Hyp. rente aftrek</i>	-7.500	-7.500	-7.500	-7.500	-12.000	-12.000	-12.000	-12.000
<i>Belastbaar inkomen box 1</i>	22.766	22.679	22.766	22.679	53.466	53.336	53.466	53.336
<i>IB in NL</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Soc. zek. NL</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Tax credit NL</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>IB in DL</i>	-1.970	-1.966	-5.189	-5.072	-12.822	-12.575	-19.500	-18.603
<i>Compensatiereg.</i>	0	0	2.996	2.919	0	0	2.124	1.291
<i>Zvw NL</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Zorgtoeslag NL</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto inkomen	18.259	18.350	18.035	18.163	36.860	37.237	32.306	32.500
<i>Kinderbijslag NL</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Kindgebonden budget NL</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Kinderopvang toeslag NL</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Kindergeld DL</i>	0	4.608	0	4.608	0	4.608	0	4.608
Netto inkomen	18.259	22.958	18.035	22.771	36.860	41.845	32.306	37.108
Nevenverdiener								
<i>Bruto salaris partner</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Soc. zek. DL</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Soc. zek. niet aftrekbaar in NL</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Belastbaar loon in NL</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Hyp. rente aftrek</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Belastbaar inkomen box 1</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>IB in NL</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Soc. zek. NL</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Tax credit NL</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Tax credit NL laag inkomen partner</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>IB in DL</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Compensatiereg.</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Zvw NL</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Zorgtoeslag NL</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto inkomen	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal netto inkomen	18.259	22.958	18.035	22.771	36.860	41.845	32.306	37.108